TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2022. gada 2. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Ar mantojuma tiesībām saistīti pasākumi – Regula (ES) Nr. 650/2012 – 13. un 28. pants – Paziņojuma par mantojuma atraidīšanu spēkā esamība – Mantinieks, kura dzīvesvieta ir dalībvalstī, kas nav tās tiesas dalībvalsts, kuras jurisdikcijā ir izskatīt mantošanas lietu – Šā mantinieka pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesā sniegts paziņojums

Lietā C-617/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Hanzas Augstākā tiesa Brēmenē, Vācija) iesniedza ar 2020. gada 11. novembra lēmumu, un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 20. novembrī, tiesvedībā, ko sākuši

T.N.,

N.N.,

piedaloties

E.G.,

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*], tiesneši I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] (referents), D. Gracijs [*D. Gratsias*] un Z. Čehi [*Z. Csehi*],

ģenerāladvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– Spānijas valdības vārdā – *L. Aguilera Ruiz*, pārstāvis,

– Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *G. Greco*, *avvocatto dello Stato*,

* Tiesvedības valoda – vācu.

– Eiropas Komisijas vārdā – sākotnēji *S. Grünheid*, kā arī *W. Wils* un *M. Wilderspin*, vēlāk – *S. Grünheid* un *W. Wils*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2022. gada 20. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi (OV 2012, L 201, 107. lpp.) 13. un 28. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar procedūru, ko sākuši T.N. un N.N., saistībā ar kopīgas mantošanas apliecības izdošanu attiecībā uz W.N. – E.G. vīra, kā arī T.N. un N.N. tēvoča (turpmāk tekstā – "mirušā brāļadēli") – mantojumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Regulas Nr. 650/2012 7., 32. un 67. apsvērumā ir noteikts:

"(7) Būtu jāveicina iekšējā tirgus pienācīga darbība, novēršot šķēršļus, ko saistībā ar personu brīvu pārvietošanos rada grūtības izmantot savas tiesības attiecībā uz mantošanu, kurai ir pārrobežu elementi. Eiropas tiesiskuma telpā pilsoņiem ir jāvar laikus organizēt savu mantojumu. Efektīvā veidā ir jānodrošina mantinieku un legātāru, citu mirušajam tuvu personu, kā arī mantojuma kreditoru tiesības.

[..]

(32) Lai vienkāršotu to mantinieku un legātāru situāciju, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā izskata vai izskatīs mantošanas lietu, ar šo regulu jebkurai personai, kurai saskaņā ar mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem ir tiesības sniegt paziņojumus par mantojuma, legāta vai neatņemamās daļas pieņemšanu vai atraidīšanu vai attiecībā uz savas atbildības ierobežošanu par mantojuma parādiem, būtu jāļauj sniegt šādu paziņojumu tādā veidā, kā tas ir paredzēts viņu pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktos, minētās dalībvalsts tiesās. Tam nevajadzētu liegt izdarīt šādus paziņojumus citās minētās dalībvalsts iestādēs, kuras ir kompetentas pieņemt šādus paziņojumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Personām, kas izvēlējušās izmantot iespēju sniegt paziņojumu savas pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstī, par šādu paziņojumu būtu pašām jāinformē tiesa vai iestāde, kas nodarbojas vai nodarbosies ar mantošanas lietu, ievērojot visus termiņus, kādi noteikti mantošanai piemērojamos tiesību aktos.

[..]

(67) Lai panāktu ātru, vienkāršu un efektīvu mantošanas lietu ar pārrobežu elementiem nokārtošanu Savienības robežās, mantiniekiem, legātāriem, testamenta izpildītājiem vai mantojuma administratoriem vajadzētu spēt vienkārši apliecināt savu statusu un/vai tiesības un pilnvaras citā dalībvalstī, piemēram, dalībvalstī, kurā atrodas mantojamais īpašums. [..]"

4 Šīs regulas II nodaļā "Jurisdikcija" citustarp ir ietverts tās 4. un 13. pants.

5 Minētās regulas 4. pantā "Vispārēja jurisdikcija" ir paredzēts:

"Jurisdikcija lemt par mantošanu kopumā ir tās dalībvalsts tiesām, kurā mirušajam nāves brīdī bija pastāvīgā dzīvesvieta."

6 Saskaņā ar šīs pašas regulas 13. pantu "Mantojuma, legāta vai neatņemamās daļas pieņemšana vai atraidīšana":

"Papildus tiesai, kurai ir jurisdikcija lemt par mantošanu saskaņā ar šo regulu, tās dalībvalsts tiesām, kurā ir pastāvīgā dzīvesvieta jebkurai personai, kas saskaņā ar mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem var tiesā izdarīt paziņojumu par mantojuma, legāta vai neatņemamās daļas pieņemšanu vai atraidīšanu vai izdarīt tādu paziņojumu, kas paredzēts, lai ierobežotu attiecīgās personas atbildību par mantojuma saistībām, ir jurisdikcija saņemt šādus paziņojumus, ja saskaņā ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem šādus paziņojumus var izdarīt tiesā."

7 Regulas Nr. 650/2012 III nodaļā "Piemērojamie tiesību akti" citustarp ir ietverts 21., 23. un 28. pants.

8 Šīs regulas 21. panta "Vispārīgs noteikums" 1. punktā ir paredzēts:

"Ja vien šajā regulā nav paredzēts citādi, mantošanai kopumā piemērojamie tiesību akti ir tās valsts tiesību akti, kurā bija mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī."

9 Minētās regulas 23. panta "Piemērojamo tiesību aktu darbības joma" 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Tiesību akti, kas noteikti saskaņā ar 21. vai 22. pantu, reglamentē mantošanu kopumā.

2. Minētie tiesību akti jo īpaši reglamentē:

[..]

e) tādas mantas, tiesību un saistību, kas veido daļu no mantojuma, nodošanu mantiniekiem un – atkarībā no gadījuma – legātāriem, tostarp nosacījumus un sekas, ko rada mantojuma vai legāta pieņemšana vai atraidīšana;

[..]"

10 Saskaņā ar šīs pašas regulas 28. pantu "Paziņojuma par pieņemšanu vai atraidīšanu spēkā esamība pēc formas":

"Paziņojums par mantojuma, legāta vai neatņemamās daļas pieņemšanu vai atraidīšanu vai paziņojums, ar ko paredz ierobežot paziņojumu izdarījušās personas atbildību, ir spēkā pēc formas, ja tas atbilst prasībām, ko nosaka:

a) tiesību akti, kas piemērojami mantošanai saskaņā ar 21. vai 22. pantu; vai

b) tās valsts tiesību akti, kurā ir paziņojuma izdarījušās personas pastāvīgā dzīvesvieta."

Vācijas tiesības

11 *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilkodekss; turpmāk tekstā – "*BGB*") 1942. pantā "Mantošanas tiesību pāreja un mantojuma atraidīšana", redakcijā, kas piemērojama pamatlietā, ir noteikts:

"1. Mantošanas tiesības pāriet uz tiesīgajiem mantiniekiem, neskarot to tiesības mantojumu atraidīt (mantošanas tiesību pāreja).

[..]"

12 Saskaņā ar *BGB* 1943. pantu "Mantojuma pieņemšana un atraidīšana":

"Mantinieks nevar atraidīt mantojumu, ja viņš to ir pieņēmis vai ja ir beidzies tā atraidīšanas termiņš; pēc šī termiņa beigām mantojumu uzskata par pieņemtu."

13 *BGB* 1944. pantā "Mantojuma atraidīšanas termiņš" ir paredzēts:

"1. Mantojumu var atraidīt tikai sešu nedēļu laikā.

2. Termiņš sākas brīdī, kad mantinieks ir uzzinājis par savām mantošanas tiesībām un to pamatu. [..]

3. Termiņš ir seši mēneši, ja mantojuma atstājēja pēdējā dzīvesvieta ir bijusi tikai ārvalstīs vai ja mantinieks termiņa sākumā ir uzturējies ārvalstīs."

14 *BGB* 1945. pantā "Mantojuma atraidīšanas forma" ir noteikts:

"Mantojumu atraida, sniedzot tiesai, kas izskata mantojuma lietu, paziņojumu; paziņojums ir jānostiprina tiesā rakstveidā vai jāiesniedz oficiāli apliecinātā formā.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

15 W.N., Nīderlandes pilsonis, kura pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta bija Vācijā, nomira 2018. gada 21. maijā Brēmenē (Vācija).

16 2019. gada 21. janvārī E.G., kas bija W.N. laulātā un dzīvo Vācijā, vērsās *Amtsgericht Bremen* (Brēmenes pirmās instances tiesa, Vācija), tiesā, kurai ir jurisdikcija lemt par W.N. atstāto mantojumu, un lūdza izdot mantošanas apliecību, saskaņā ar kuru likumiskās mantošanas kārtībā viņa mantotu trīs ceturtdaļas no W.N. atstātā mantojuma, un mirušā brāļadēli, kuri abi dzīvo Nīderlandē, katrs mantotu vienu astotdaļu no šī mantojuma.

17 2019. gada 19. jūnija vēstulē šī tiesa informēja mirušās personas brāļadēlus par to, ka ir sākta likumiskās mantošanas procedūra, un lūdza viņiem iesniegt konkrētus dokumentus mantojuma kārtošanai.

18 2019. gada 13. septembrī mirušā brāļadēli *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande) iesniedza paziņojumu par mantojuma atstājēja atstātā mantojuma atraidīšanu, un tas 2019. gada 30. septembrī tika reģistrēts šīs tiesas mantojumu reģistrā.

19 Ar 2019. gada 22. novembra vēstuli *Amtsgericht Bremen* (Brēmenes pirmās instances tiesa) paziņoja mirušā brāļadēliem pieteikumu par mantošanas apliecību un aicināja tos iesniegt savus apsvērumus.

20 Ar 2019. gada 13. decembra vēstuli, kas bija sagatavota holandiešu valodā, mirušā brāļadēli iesniedza *Amtsgericht Bremen* (Brēmenes pirmās instances tiesa) to dokumentu kopijas, kurus *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa) bija izdevusi saistībā ar viņu sniegtajiem paziņojumiem par mantojuma atraidīšanu. Ar 2020. gada 3. janvāra vēstuli *Amtsgericht Bremen* (Brēmenes pirmās instances tiesa) norādīja mirušā brāļadēliem, ka, tā kā viņu vēstule un tai pievienotie dokumenti nebija iztulkoti vācu valodā, tā nav varējusi tos ņemt vērā.

21 Ar 2020. gada 15. janvāra vēstuli, kas sagatavota vācu valodā, N.N. informēja *Amtsgericht Bremen* (Brēmenes pirmās instances tiesa), ka viņa brālis un viņš mirušā atstāto mantojumu ir atraidījuši, ka saskaņā ar Savienības tiesībām kompetentās tiesu iestādes ar šo atraidījumu saistīto paziņojumu holandiešu valodā ir reģistrējušas un ka līdz ar to attiecīgo dokumentu tulkojums vācu valodā nav vajadzīgs. Atbildot uz šo vēstuli, šī tiesa atgādināja par nepieciešamību pārtulkot attiecīgos dokumentus, kā arī ievērot mantojuma atraidīšanai paredzētos termiņus.

22 Ar 2020. gada 27. februāra rīkojumu *Amtsgericht Bremen* (Brēmenes pirmās instances tiesa) konstatēja vajadzīgos faktus mantošanas apliecības izdošanai saskaņā ar E.G. pieteikumu un nosprieda, ka mirušā brāļadēli ir atzīstami par mantojumu pieņēmušiem.

23 Viņi cēla prasību par šo rīkojumu un lūdza pagarināt termiņu papildu pierādījumu iesniegšanai. 2020. gada 30. jūlijā viņi nosūtīja *Amtsgericht Bremen* (Brēmenes pirmās instances tiesa) *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa) izdoto dokumentu krāsainas kopijas un tulkojumus vācu valodā. Pēc *Amtsgericht Bremen* (Brēmenes pirmās instances tiesa) iebilduma, ka nav iesniegti šo dokumentu oriģināli, tie tika nosūtīti 2020. gada 17. augustā.

24 Ar 2020. gada 2. septembra rīkojumu *Amtsgericht Bremen* (Brēmenes pirmās instances tiesa) prasību noraidīja un nodeva lietu iesniedzējtiesai *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Hanzas Augstākā tiesa Brēmenē, Vācija), konstatējusi, ka, tā kā mirušā brāļadēli noteiktajā termiņā nebija atraidījuši mantojumu, tika uzskatīts, ka viņi ir pieņēmuši šo mantojumu. Lai paziņojums par atteikšanos no mantojuma būtu spēkā, nepietiekot ar to, ka kompetentā Vācijas tiesa ir vienkārši informēta par šo attiecīgajā Nīderlandes tiesā iesniegto paziņojumu, ne arī ar to,

ka tā ir saņēmusi atbilstošo dokumentu kopijas, bet gan esot prasīts, lai tās rīcībā būtu attiecīgo dokumentu oriģināli. Taču tos šī tiesa saņēmusi tikai pēc *BGB* 1944. panta 3. punktā paredzētā sešu mēnešu termiņa beigām.

25 Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot: gadījumā, ja mantinieks saskaņā ar Regulas Nr. 650/2012 13. un 28. pantu sniedz paziņojumu par mantojuma atraidīšanu savas pastāvīgās dzīvesvietas kompetentajā tiesā, kādi ir nosacījumi, lai šo paziņojumu uzskatītu par savlaicīgi iesniegtu, jo saskaņā ar mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem mantošanas lietā kompetentajā tiesā tas ir jāiesniedz noteiktā termiņā.

26 Iesniedzējtiesa šajā ziņā norāda, ka Vācijā pastāv doktrinālas un judikatūras atšķirības attiecībā uz tāda mantojuma atraidīšanas paziņojuma spēkā esamību, kas iesniegts citas dalībvalsts tiesā, nevis tajā tiesā, kuras jurisdikcijā principā ir lemt par mantojumu. Saskaņā ar pirmo – dominējošo – doktrinālo un judikatūras virzienu šāda paziņojuma spēkā esamība tiesā, kuras jurisdikcijā ir lemt par mantojumu, izriet tikai no fakta, ka šis paziņojums ir sniegts mantinieka pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesā.

27 Saskaņā ar otro doktrinālo un judikatūras virzienu mantojuma atraidīšanas paziņojums ir spēkā tikai tad, ja tas ir sniegts pareizi un pienācīgi tai tiesai, kuras jurisdikcijā ir mantošanas lietas izskatīšana, vai katrā ziņā tas šai tiesai ir darīts zināms. Šajā ziņā no Regulas Nr. 650/2012 32. apsvēruma izrietot, ka Savienības likumdevēja ieskatā šāds paziņojums var radīt sekas tikai tad, ja tas ir ticis darīts zināms minētajai tiesai. Tomēr iesniedzējtiesa precizē, ka Regulas Nr. 650/2012 13. pantā atšķirībā no Vācijas tiesībām mantinieka pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesai, kuras jurisdikcijā ir lemt par mantojumu, nav paredzēts pienākums darīt zināmu, ka tai ir iesniegts paziņojums par mantojuma atraidīšanu.

28 Iesniedzējtiesa norāda, ka, ja izmantotu šī sprieduma 26. punktā minēto pieeju, paziņojums par mantojuma atraidīšanu šajā lietā tiktu uzskatīts par spēkā esošu no dienas, kad mantojuma atstājēja brāļadēli to sniedza *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa), proti, no 2019. gada 13. septembra. Līdz ar to šādā gadījumā mirušā brāļadēli būtu ievērojuši *BGB* 1944. panta 3. punktā mantojuma atraidīšanai paredzēto sešu mēnešu termiņu, kas sākas brīdī, kad mantinieks uzzina par mantošanas tiesībām.

29 Atbilstoši šā sprieduma 27. punktā izklāstītajai otrajai pieejai paziņojuma par mantojuma atraidīšanu spēkā esamība varētu būt atkarīga no datuma, kurā tiesa, kurai ir jurisdikcija lemt par mantojumu, uzzina par šo paziņojumu. Tomēr rodas jautājums par formas nosacījumiem, no kuriem ir atkarīga šāda paziņojuma spēkā esamība, un it īpaši par to, vai ir pietiekami, ka tiesa, kurai ir jurisdikcija izskatīt mantošanas lietu, tiek informēta par šāda paziņojuma esamību, tai tiek nosūtītas atbilstošo dokumentu kopijas vai tai tiek paziņota informācija valodā, kurā šis paziņojums ticis sniegts, vai arī, gluži pretēji, šai tiesai ir jānosūta ar mantojuma atraidīšanu saistīto dokumentu, kurus izdevusi citas dalībvalsts tiesa, oriģināli, kā arī to apliecināti tulkojumi tās tiesas valodā, kuras jurisdikcijā ir lemt par mantošanas lietu.

30 Šajos apstākļos *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Hanzas Augstākā tiesa Brēmenē) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai mantinieka paziņojums par mantojuma atraidīšanu, ko viņš iesniedz savas pastāvīgās dzīvesvietas kompetentajai dalībvalsts tiesai saskaņā ar šajā valstī spēkā esošajām formas prasībām, aizstāj citas dalībvalsts tiesā, kurai ir jurisdikcija mantošanas lietā, iesniedzamo paziņojumu par mantojuma atraidīšanu tādējādi, ka paziņojums tā iesniegšanas brīdī tiek uzskatīts par spēkā esošu (aizstāšana)?

2) Gadījumā, ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts noliedzoši:

Vai papildus paziņojuma spēkā esamībai pēc formas attiecībā uz personas, kura paziņo par mantojuma atraidīšanu, pastāvīgās dzīvesvietas kompetento tiesu, lai viņas paziņojums par mantojuma atraidīšanu stātos spēkā, ir nepieciešams, lai šī tiesa par paziņojuma iesniegšanu informētu to tiesu, kurai ir jurisdikcija mantošanas lietā?

3) Gadījumā, ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts noliedzoši un uz otro jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši:
   a) Vai, lai paziņojums par [mantojuma] atraidīšanu stātos spēkā, it īpaši, lai būtu ievēroti spēkā esošie termiņi šā paziņojuma iesniegšanai, ir nepieciešams, ka vēršanās tiesā, kurai ir jurisdikcija mantošanas lietā, notiek valodā, kas ir atļauta tiesas atrašanās vietā?
   b) Vai, lai paziņojums par [mantojuma] atraidīšanu stātos spēkā, it īpaši, lai būtu ievēroti spēkā esošie termiņi šī paziņojuma iesniegšanai, ir nepieciešams, ka tiesai, kurai ir jurisdikcija mantošanas lietā, tiktu nodoti personas, kura paziņo par mantojuma atraidīšanu, pastāvīgās dzīvesvietas kompetentās tiesas par atraidīšanu izsniegtie dokumentu oriģināli ar tulkojumu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

31 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru valstu tiesu un Tiesas sadarbības procedūrā, kas ir izveidota ar LESD 267. pantu, Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas tai ļautu izspriest tajā izskatāmo lietu. No šādas perspektīvas Tiesai attiecīgā gadījumā ir jāpārformulē tai iesniegtie jautājumi (spriedums, 2021. gada 26. oktobris, *PL Holdings*, C-109/20, EU:C:2021:875, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz nosacījumiem, kas ir jāizpilda, lai paziņojums par mantojuma atraidīšanu Regulas Nr. 650/2012 13. un 28. panta izpratnē, kas sniegts mantojumu atraidījušā mantinieka pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesā, tiktu uzskatīts par spēkā esošu. Šajā ziņā iesniedzējtiesa it īpaši vēlas noskaidrot, vai un, attiecīgā gadījumā, kad un kā šāds paziņojums ir jādara zināms tiesai, kuras jurisdikcijā ir lemt par mantošanu.

33 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka 2019. gada 13. septembrī miruša brāļadēli bija paziņojuši par mantojuma atraidīšanu savas pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesā, proti, *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande). 2019. gada 13. decembrī viņi ar vēstuli holandiešu valodā informēja Vācijas tiesu, kuras jurisdikcijā ir izskatīt mantošanas lietu, par šī paziņojuma esamību un pievienoja tai Nīderlandes tiesas izdoto dokumentu kopijas. 2020. gada 15. janvārī viņi vēlreiz bija informējuši Vācijas tiesu par minētā paziņojuma esamību, šoreiz ar vēstuli vācu

valodā. Savukārt Nīderlandes tiesas sagatavoto dokumentu tulkojumi vācu valodā un to oriģināli Vācijas tiesā esot saņemti tikai 2020. gada 17. augustā, proti, pēc mantošanai piemērojamajās tiesībās paredzētā termiņa beigām.

34 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka ar jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 650/2012 13. un 28. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka mantinieka paziņojums par mantojuma atraidīšanu, ko viņš iesniedzis savas pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesā, ir uzskatāms par spēkā esošu pēc formas, ja ir tikušas ievērotas šajā tiesā piemērojamās prasības par formu, un, lai tas būtu spēkā, nav nepieciešams izpildīt mantošanai piemērojamo tiesību aktu prasības par formu.

Par lietas būtību

35 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru gan no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas, gan no vienlīdzības principa prasībām izriet, ka Savienības tiesību normas formulējums, kurā nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu tās saturu un piemērošanas jomu, visā Savienībā parasti ir interpretējams autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā ne vien šīs tiesību normas formulējumu, bet arī tās kontekstu un attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi (spriedumi, 2018. gada 1. marts, *Mahnkopf*, C-558/16, EU:C:2018:138, 32. punkts, un 2021. gada 9. septembris, UM (Īpašumtiesību nodošanas līgums *mortis causa*), C-277/20, EU:C:2021:708, 29. punkts).

36 Pirmkārt, attiecībā uz aplūkojamo tiesību normu formulējumu un to kontekstu ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 650/2012 13. pants ir ietverts šīs regulas II nodaļā, kurā ir reglamentēti visi jurisdikcijas mantošanas lietās pamati. Atbilstoši šai normai papildus tiesai, kurai ir jurisdikcija lemt par mantošanu saskaņā ar minēto regulu, tās dalībvalsts tiesām, kurā ir pastāvīgā dzīvesvieta jebkurai personai, kas saskaņā ar mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem var tiesā sniegt paziņojumu par mantojuma, legāta vai neatņemamās daļas pieņemšanu vai atraidīšanu vai izdarīt tādu paziņojumu, kas paredzēts, lai ierobežotu attiecīgās personas atbildību par mantojuma saistībām, ir jurisdikcija saņemt šādus paziņojumus.

37 Tādējādi šajā 13. pantā ir paredzēta alternatīva tiesas jurisdikcija, kuras mērķis ir ļaut mantiniekiem, kuru pastāvīgā dzīvesvieta nav dalībvalstī, kuras tiesām ir jurisdikcija izskatīt mantošanas lietu, saskaņā ar Regulas Nr. 650/2012 4.–11. panta vispārīgajiem noteikumiem sniegt savus paziņojumus par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu tās dalībvalsts tiesā, kurā ir viņu pastāvīgā dzīvesvieta.

38 Minēto jurisdikcijas noteikumu papildina Regulas Nr. 650/2012 28. pantā ietvertā kolīziju norma, kas ir ietverta tās III nodaļā, kurā ir reglamentēti piemērojamie tiesību akti un kurā konkrēti reglamentēta šādu paziņojumu spēkā esamība no formas aspekta. Saskaņā ar šo pantu tie ir spēkā pēc formas, ja saskaņā ar tā a) apakšpunktu tie atbilst mantošanai piemērojamo tiesību aktu (*lex successionis*) prasībām vai, saskaņā ar tā b) apakšpunktu, tās valsts tiesību aktu prasībām, kurā ir personas, kura sniedz minēto paziņojumu, pastāvīgā dzīvesvieta.

39 No Regulas Nr. 650/2012 28. panta formulējuma var secināt, ka šī tiesību norma ir veidota tā, lai atzītu paziņojuma par mantojuma atraidīšanu spēkā esamību vai nu tad, kad ir izpildīti mantošanai piemērojamo tiesību aktu – ja piemērojami ir šie tiesību akti – nosacījumi, vai arī tad, ja ir izpildīti mantinieka, kurš atraida mantojumu, pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktos – ja piemērojami ir šie tiesību akti – paredzētie nosacījumi.

40 Šajā ziņā no Regulas Nr. 650/2012 13. un 28. panta kopīgas interpretācijas – kā to secinājumu 58. punktā būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts – izriet, ka starp šīm divām tiesību normām pastāv cieša saikne, tādējādi, ka mantinieka pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesu jurisdikcija, lai saņemtu paziņojumus par mantojuma atraidīšanu, ir pakļauta nosacījumam, ka šajā valstī spēkā esošajos mantošanas tiesību aktos ir paredzēta iespēja iesniegt šādu paziņojumu tiesā. Tā kā šis nosacījums ir izpildīts, visas darbības, kas jāveic mantinieka, kurš vēlas iesniegt šādu paziņojumu, pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesā, nosaka šīs dalībvalsts tiesību akti.

41 Otrkārt, runājot par Regulas Nr. 650/2012 mērķiem, šādu šīs regulas 13. un 28. panta interpretāciju apstiprina tās 32. apsvērums, saskaņā ar kuru šo tiesību normu mērķis ir "vienkāršot to mantinieku un legātāru situāciju, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā izskata vai izskatīs mantošanas lietu". Šajā nolūkā saskaņā ar šo pašu apsvērumu minētajai regulai būtu jāļauj jebkurai personai, kurai saskaņā ar mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem ir tiesības sniegt paziņojumus saistībā ar mantojumu, tostarp par tā atraidīšanu, sniegt šādu paziņojumu minētās dalībvalsts tiesās tādā veidā, kā tas ir paredzēts viņas pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktos. Tiesa šajā ziņā jau ir precizējusi, ka šīs pašas regulas 13. panta, lasot to kopsakarā ar tās 32. apsvērumu, mērķis ir vienkāršot mantinieku un legatāru darbības, atkāpjoties no šīs regulas 4.–11. pantā paredzētajiem jurisdikcijas noteikumiem (spriedums, 2018. gada 21. jūnijs, *Oberle*, C-20/17, EU:C:2018:485, 42. punkts).

42 Turklāt šādu interpretāciju apstiprina Regulas Nr. 650/2012 mērķis atbilstoši tās 7. apsvērumam – veicināt iekšējā tirgus pienācīgu darbību, novēršot šķēršļus saistībā ar to personu brīvu pārvietošanos, kuras vēlas izmantot savas tiesības attiecībā uz mantošanu, kurai ir pārrobežu elementi. Konkrētāk, Eiropas tiesiskuma telpā efektīvi ir jānodrošina mantinieku un legātāru, citu mirušajam tuvu personu, kā arī mantojuma kreditoru tiesības (šajā ziņā skat. spriedumus, 2018. gada 1. marts, *Mahnkopf*, C-558/16, EU:C:2018:138, 35. punkts, kā arī 2021. gada 1. jūlijs, *Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank*, C-301/20, EU:C:2021:528, 27. un 34. punkts).

43 Tādējādi attiecībā uz paziņojumiem par mantojuma atraidīšanu, kas sniegti tiesā, kurai ir jurisdikcija saskaņā ar Regulas Nr. 650/2012 13. pantu, šīs regulas 28. panta b) punktā ir garantēts, ka šī mantiniekam, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir dalībvalstī, kas nav tās tiesas dalībvalsts, kuras jurisdikcijā ir izskatīt mantošanas lietu, atzītā iespēja tiešām pastāv.

44 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka, ņemot vērā Regulas Nr. 650/2012 13. pantā paredzētās tiesu jurisdikcijas ierobežoto tvērumu, jebkāda cita interpretācija, kuras mērķis ir ierobežot paziņojuma par mantojuma atraidīšanu spēkā esamību pēc formas, it īpaši, pakļaujot to mantošanai piemērojamo tiesību aktu prasībām par formu, atņemtu šīs regulas 13. panta un 28. panta b) punkta noteikumiem jebkādu lietderīgo iedarbību un apdraudētu minētās regulas mērķus, kā arī tiesiskās drošības principu.

45 Līdz ar to, kā secinājumu 64. punktā ir uzsvēris ģenerāladvokāts, lai sasniegtu Regulas Nr. 650/2012 mērķi ļaut mantiniekiem sniegt paziņojumus par mantojuma atraidīšanu viņu pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstī, šiem mantiniekiem, lai šādi paziņojumi tiktu atzīti par spēkā esošiem, nav jāizpilda citas formalitātes citu dalībvalstu tiesās, kā vien tās, kas ir paredzētas tās dalībvalsts tiesībās, kurā šāds paziņojums tiek sniegts.

46 Attiecībā uz jautājumu par minēto paziņojumu nosūtīšanu tiesai, kuras jurisdikcijā ir izskatīt mantojuma lietu, ir jānorāda, ka no Regulas Nr. 650/2012 32. apsvēruma pēdējā teikuma izriet, ka "personām, kas izvēlējušās izmantot iespēju sniegt paziņojumu savas pastāvīgās dzīvesvietas

dalībvalstī, par šādu paziņojumu būtu pašām jāinformē tiesa vai iestāde, kas nodarbojas vai nodarbosies ar mantošanas lietu, ievērojot visus termiņus, kādi noteikti mantošanai piemērojamos tiesību aktos".

47 Šis Regulas Nr. 650/2012 32. apsvēruma pēdējais teikums liek noprast, ka Savienības likumdevēja ieskatā ir nepieciešams, lai paziņojums par mantojuma atraidīšanu, kas sniegts attiecīgā mantinieka pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesā, tiktu darīts zināms tiesai, kuras jurisdikcijā ir izskatīt mantošanas lietu. Tomēr ir jākonstatē, ka ne šīs regulas 13. pantā, ne tās 28. pantā nav paredzēts mehānisms, kā šādus paziņojumus mantojumu atraidījušā mantinieka pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesa dara zināmus tai tiesai, kurai ir jurisdikcija izskatīt mantošanas lietu. Taču šajā 32. apsvērumā ir prezumēts, ka personām, kas ir izmantojušas iespēju sniegt šādus paziņojumus savas pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalstī, ir pienākums šos paziņojumus darīt zināmus iestādēm, kas ir atbildīgas par mantojumu.

48 Līdz ar to, tā kā Savienības tiesībās nav vienotas sistēmas, kas paredzētu ar mantošanu saistīto paziņojumu nosūtīšanu tiesai, kuras jurisdikcijā ir izskatīt mantošanas lietu, Regulas Nr. 650/2012 32. apsvēruma pēdējais teikums ir jāsaprot tādējādi, ka personai, kura ir paziņojusi par mantojuma atraidīšanu, ir jāveic nepieciešamie pasākumi, lai tiesa, kuras jurisdikcijā ir izskatīt mantošanas lietu, uzzinātu, ka pastāv spēkā esošs paziņojums. Katrā ziņā, ja šie pasākumi nav veikti mantošanai piemērojamajos tiesību aktos noteiktajā termiņā, šāda paziņojuma spēkā esamība nevar tikt apšaubīta.

49 Līdz ar to mantinieka sniegtajam paziņojumam par mantojuma atraidīšanu savas pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesā, ievērojot šajā tiesā piemērojamās prasības par formu, būtu jārada tiesiskas sekas tiesā, kuras jurisdikcijā ir izskatīt mantošanas lietu, ja vien šī pēdējā minētā ir uzzinājusi par šāda paziņojuma esamību; un šāds paziņojums nav pakļauts mantošanai piemērojamos tiesību aktos paredzētajiem papildu nosacījumiem par formu.

50 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas sniegtās informācijas izriet, ka mirušā brāļadēli Nīderlandes tiesā ir snieguši paziņojumu par atstātā mantojuma atraidīšanu, ievērojot šajā tiesā piemērojamās prasības par formu, un ka *Amtsgericht Bremen* (Brēmenes pirmās instances tiesa) pirms nolēmuma mantošanas lietā taisīšanas zināja par šī paziņojuma esamību. Līdz ar to šķiet, ka šai pēdējai minētajai tiesai šis paziņojums bija jāņem vērā neatkarīgi no tā, vai ir ievērotas citas prasības vai sniegti paskaidrojumi, ko šī Vācijas tiesa uzskatīja par vajadzīgiem, lai šāds paziņojums būtu atzīstams par spēkā esošu. Proti, kā izriet no Regulas Nr. 650/2012 67. apsvēruma, mantiniekiem vajadzētu spēt vienkārši apliecināt savu statusu un/vai tiesības un pilnvaras, lai "panāktu ātru, vienkāršu un efektīvu mantošanas lietu ar pārrobežu elementiem nokārtošanu Savienības robežās".

51 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Regulas Nr. 650/2012 13. un 28. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka mantinieka paziņojums par mantojuma atraidīšanu, ko tas ir sniedzis savas pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesā, ir uzskatāms par spēkā esošu pēc formas, ja ir tikušas ievērotas šajā tiesā piemērojamās prasības par formu, un, lai tas būtu spēkā, nav nepieciešams izpildīt mantošanai piemērojamo tiesību aktu prasības par formu.

Par tiesāšanās izdevumiem

52 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi 13. un 28. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka mantinieka paziņojums par mantojuma atraidīšanu, ko tas ir sniedzis savas pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesā, ir uzskatāms par spēkā esošu pēc formas, ja ir tikušas ievērotas šajā tiesā piemērojamās prasības par formu, un, lai tas būtu spēkā, nav nepieciešams izpildīt mantošanai piemērojamo tiesību aktu prasības par formu.

[Paraksti]